

Grip op Gedrag

Autisme en Gedragsproblemen

NVA 9 april 2022

Emma van Daalen, Kinder- en Jeugdpsychiater,
Youz Gouda/Den Haag

Disclosure belangen sprekers

(potentiële) belangenverstrengeling	Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
• Werkgevers en andere belanghebbenden	Geen

Inhoud

- Klinisch gedeelte: gedragsproblemen en ASS, wat is de ZonMw
- Resultaten kwalitatief onderzoek: 'Grip op gedrag'

Kirstin Greaves Lord, Ingrid Kruizinga, Jeanet Landsman, Emma van Daalen, Annemiek Landlust en Inge van Balkom

Inhoud

- Gedragsproblemen en ASS, wat is de relatie?

Casus:

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Schelden bij opstaan
- Lawaai en gooien met spullen bij aankleden
- Ruzie tijdens ontbijt met andere kinderen in gezin
- Boos naar school
- Vechten bij overgang van buiten naar klas
- Brutaal bij het opkrijgen van taken
- Veel agressie bij gamen

Conclusie: gedragsprobleem!

Wat is een gedragsprobleem?

Veelvoorkomende aanname (omgeving)

- Onaangepast en verstorend gedrag voor anderen
- Hij heeft geen zin zich aan te passen
- Impulsiviteit
- Hij doet alleen maar waar hij zin in heeft
- Oppositie en agressie
- Als het hem niet uit komt doet hij het niet
- Ik wordt hier doodmoe van
- Dit gaat zo niet langer met hem

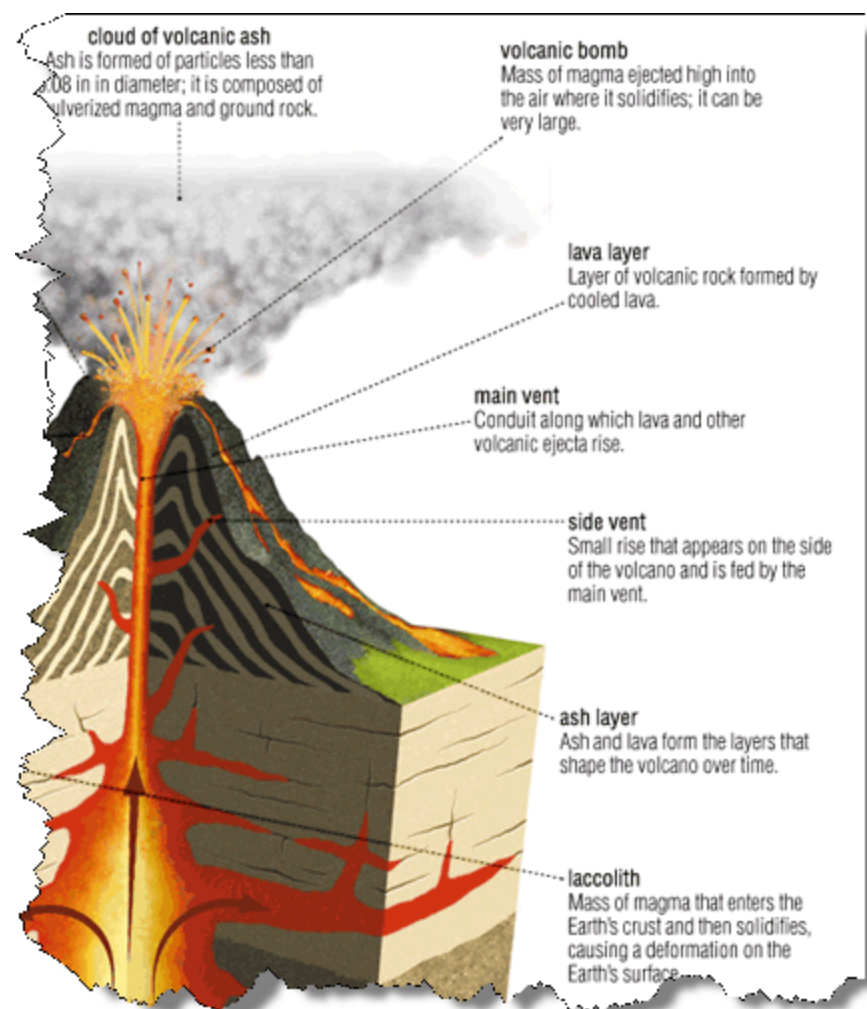
Casus: misschien kun je het ook anders zien?

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Schelden bij opstaan **Heeft hij daar zin in?**
- Lawaai en ruzie bij aankleden **Handig?**
- Ruzie tijdens ontbijt met andere kinderen in gezin **Vindt hij dit leuk?**
- Boos naar school **Vermoeiend**
- Vechten bij overgang van buiten naar klas **Wordt je toch boos van?**
- Brutaal bij het opkrijgen van taken
- Veel agressie bij gamen **(computer stuk!)**

Casus:

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Schelden bij opstaan
- Komt het te onverwacht, is er al te veel lawaai?
- Waar heeft hij last van?

Casus:

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Lawaai en gooien met spullen bij aankleden
- Hoe ziet de kamer van Dennis er uit? Liggen de kleren van Dennis klaar? Heeft hij visuele ondersteuning of hulp nodig om de kleding aan te doen? Is er een goede routine?

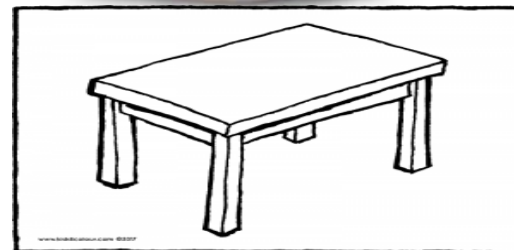

Casus:

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Ruzie tijdens ontbijt met andere kinderen in gezin
- Weet hij wat er verwacht wordt?

Casus:

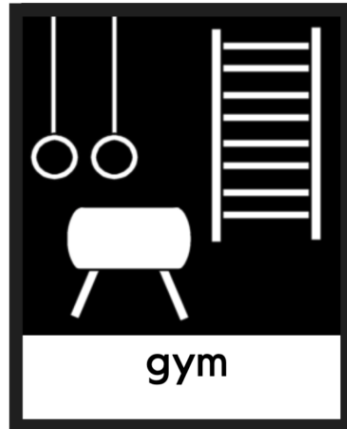
Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

- Boos naar school
- Vechten bij overgang van buiten naar klas
- Brutaal bij het opkrijgen van taken
- Is er teveel lawaai, een duidelijk dagprogramma, afwisseling van activiteiten? Wanneer meer structuur aanbrengen?

Casus

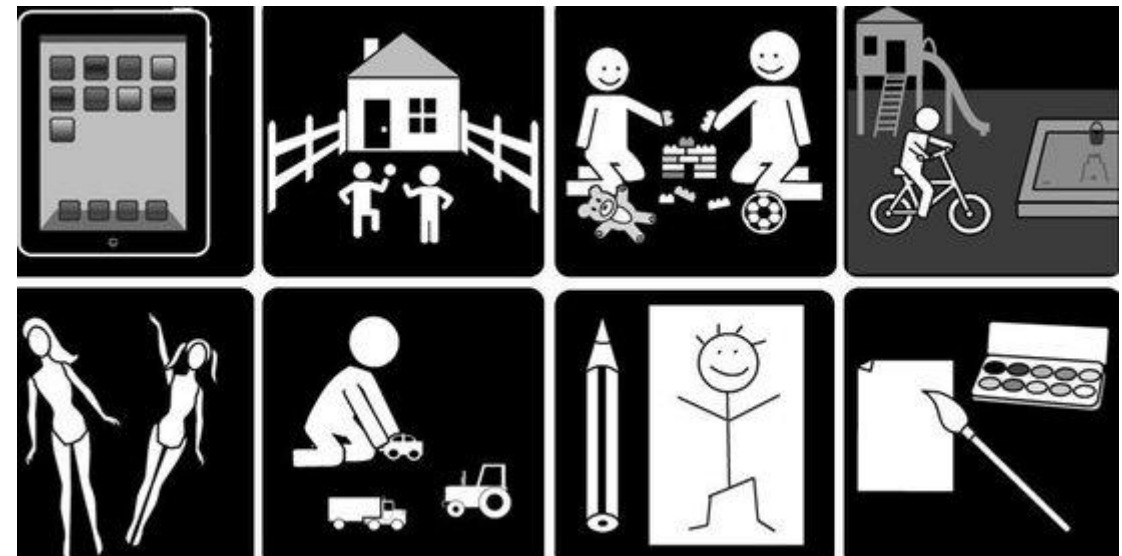
Casus:

Dennis:

11 jaar, speciaal onderwijs, diagnose ASS

Veel agressie bij gamen

- Wat zijn de afspraken, weet hij hoe je je dag indeelt met spelen?

Wat leidt tot een gedragsprobleem?

- **Actie/Reactie: mismatch omgeving en jongere**
- **=> angst, stress => zelfcontrole verminderd (niet meer kunnen nadenken) => onaangepast en verstorend gedrag**
- **Mismatch: onbekend patroon, niet wat je verwacht**

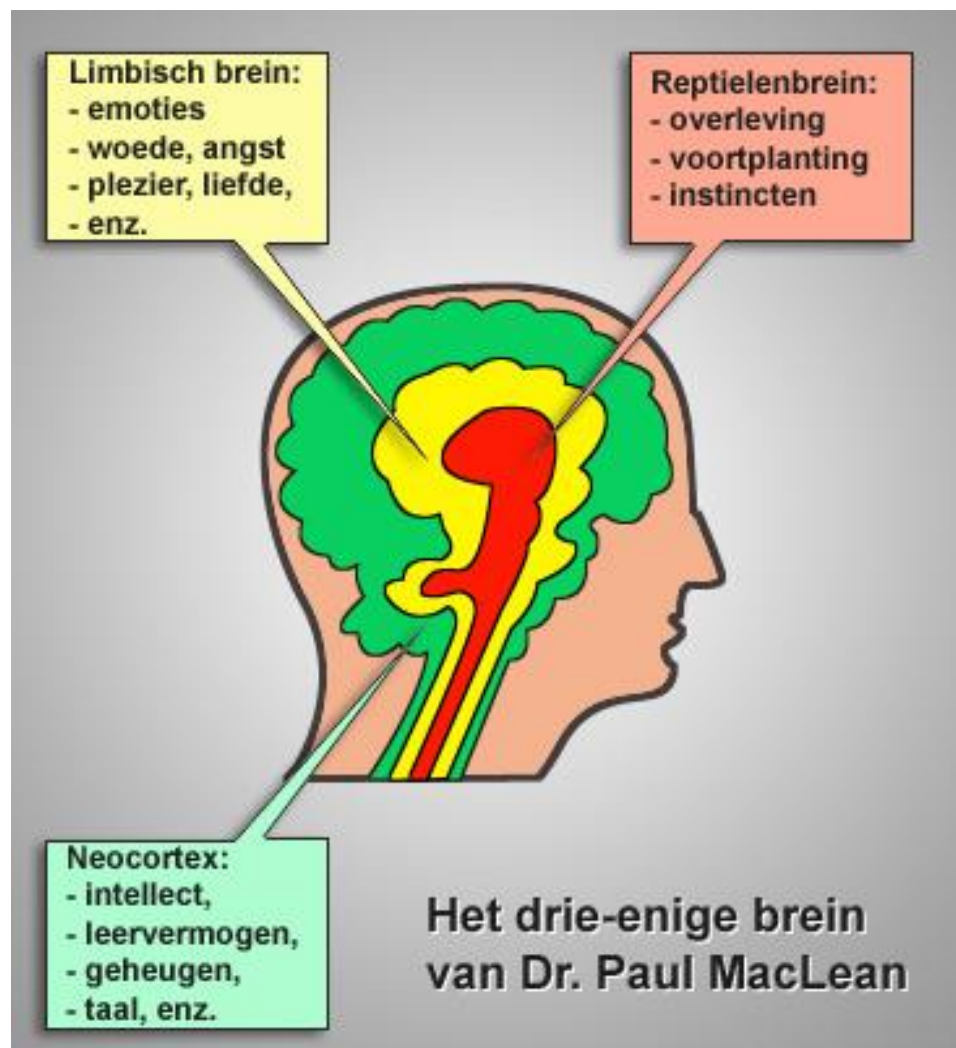
Gedragsprobleem?

Probleem met zelfregulatie in context van omgeving

- **Emoties: irritatie, boosheid, overprikkeling**
- **Flexibiliteit: van concept kunnen veranderen**
- **Cognities: rationeel vs. emotioneel**
- **Gedrag: aangepast of onaangepast**
- **Doen in plaats van praten**

Neurale circuits en cognitieve stijl-profielen

Inhoud

- Gedragsproblemen en ASS, wat is de relatie?
- Resultaten kwalitatief onderzoek: 'Grip op gedrag'

Kirstin Greaves Lord, Ingrid Kruizinga, Jeanet Landsman, Emma van Daalen, Annemiek Landlust en Inge van Balkom

DOEL PROJECT GRIP OP GEDRAG

Achterhalen welke factoren ondersteunen en belemmeren in bij het naar school gaan, werken, en de transitie van school naar werk, voor jongeren/jongvolwassenen met een autismespectrumstoornis en gedragsproblemen.

OPZET PROJECT GRIP OP GEDRAG

Doelgroep: normaalbegaafde jongeren/ jongvolwassenen (16-25j) met een ASS en externaliserend probleemgedrag
Design: mixed-method (exploratief)

Literatuuronderzoek

Huidige kennis met betrekking tot ondersteunende en belemmerende factoren

- Wetenschappelijke literatuur
- Grijs literatuur

Focusgroepen

- Doelgroep
- Naasten
- Onderwijs
- Hulpverleners

Topics:

- Wie vallen uit?
- Wanneer gaat het mis?
- Wat werkt, wat werkt niet?
- Wat is er nodig?

Interviews

- Doelgroep: momenteel/1 a 2 jaar geleden behandeld voor gedragsproblemen
- Naasten

Topics:

- Wanneer ging het mis, waarom?
- Wat heeft geholpen of juist tegengewerkt?
- Wat heb je nodig?

Ordering thema's in Bronfenbrennerdiagram:

Geïdentificeerde kernthema's:

1. Zelfacceptatie/inzicht: Vergroten van de acceptatie van en het inzicht in het eigen autisme (functioneren/gedrag + gevoel + gedachten)

2. Bejegening: Het bewerkstelligen van een realistische bejegening, zonder onder- of overschatting, met oog voor individuele eigenschappen (sterktes én zwaktes)

3. Schoolstelsel: Het bewerkstelligen van een goed georganiseerd schoolstelsel met deskundige en vaardige professionals (met inzet van ervaringsdeskundigen)

4. Hulpverlening: Verbeteren van formele én informele hulpverlening (persoonlijk steun systeem betrekken)

5. Kennis: Het bewerkstelligen van gedegen en actuele kennis over autisme bij diverse betrokkenen

6. Intersectorale samenwerking: het verbeteren van intersectorale samenwerking

Conclusie:

- Gedragsproblemen zijn gewoon wat moeilijker verstaanbaar gedrag.
- Het lastige is dat het veel vervelende gevoelens en ervaringen bij de omgeving veroorzaakt.
- Dat bemoeilijkt het proces van het begrijpbaar maken van dit gedrag.
- Maar het lukt als je goed gaat kijken wat er achter zit en wat het betekent
- dan kun je het gedragsprobleem laten verdwijnen.

Met grote dank aan:

Medewerkers Horizon/Yulius groepen voor Autisme en gedrag

Onderzoeksgroep Grip op Gedrag:

Uitvoerend team: Ingrid Kruizinga, Esther Keijzer, Sanne Kromwijk, Barbara Brouwer, Wendy Koolhaas, Elena Degenhardt

Projectgroep: Paul Blankert, Klaske van der Weide, Jeanet Landsman, Bram Sizoo, Jan-Pieter Teunisse, Emma van Daalen

Adviseurs: Hilde Geurts, Wouter Staal, Inge van Balkom, Chris Kuiper, Bernadette Wijnker-Holmes

Vragen?

